

11 בחורים רגילים

חובב כסדרות, יצא מן הבית, שוטט ב־ סביבה ללא מטרה, חזר. "הרגשתי שמשוה נורא קרה", מספרת אשתו, הנראית גם היא כבעלת־בית פשוטה ואם רגילה. "ראיתי לפי מבט עיניו, לא העזתי לגשת אליו. חיכיתי לרגע שאפשר לדבר. שאלתי אותו: תגיד מה קרה. הוא אמר: קרה משהו חמור. זה מס־פיק לך. אבל מה? שאלתי. "כפר קאסם... היו הרגלים... זה היה הגדוד שלי... תארי לך, נשים וילדים... מה שאני רואית, לא אשכח לעולם." נחמה מלינקי מטילה את האשמה לשני הכיתונים, למעלה ולמטה. היא בטוחה ש־ בעלה רק מילא פקודה: "טוב שהוא בחור חתיק, שהיה במלחמת־העולם וכבר ידע ז־עות. מי יודע מה היה קורה אילו מישהו אחר קיבל פקודה כזאת?"

אולם היא משוכנעת לגמרי כי הכל היה קורה אחרת אילו נכח מלינקי עצמו בכפר־קאסם. "אני אשתו. אני יודעת. אילו היה שם, זה לא היה קורה. אילו סגנו היה יכול היה לקרות. אדם שכל הזמן ראה את מוראות המלחמה, והיה חרד לחיי כל אדם חף מפשע. אי־אפשר לחשוב שממנו יצא דבר כזה." והיא מוסיפה: "זה נוגע לי, מפני שזה נוגע לבעלי. אבל גם אני בעצמי הודעוּעתי. לתאר את זה, נשים וילדים..."

"זה נכון, כן או לא?"

"חרי מאסרו של מלינקי, הפכה משטח זהו בודדה מאד. השכנים פחדו לגשת. אין הם יודעים איך להתיחס לאשה. יותר מכל פגעה בנחמה העובדה שקציני המשטרה לא באו לבקר. רק סגנו של מלינקי בא."

יתכן כי העומס העיקרי נופל על הילדים. אמרה אסנת, בת ה־9: "אני כל כך הרבה זמן לא ראיתי את אבא שאני לא זוכרת איך הוא נראה. אני צריכה לחלום עליו כדי לזכור." ובפעם אחרת: "כל העתונים כותבים על אבא. אבל מה הם כותבים אני לא יודעת!" תחילה באמת לא ידעו הילדים מה קרה אחד הילדים בכיתה אמר לדוב שאביו הרג אנשים. דוב היה מופתע ומיהר הביתה. "זה נכון?" שאל את אמו. היא ניסתה להסביר בעדינות, אבל הוא שיסע את דבריה ב־שאלה נרגשת: "כן או לא?" גם הבת התמרמרה: "את לא מספרת לי מה קרה!" או הסבירה האם: "זה קרה בגדוד של אבא, והוא יושב בבית־הסוהר מפני שאנשיו עשו זאת." הילדים עיכלו זאת, איכשהו. הם למדו להתרגל לקריאות הילדים האחרים: "אבא שלך במשפט והוא אשם!" או: "אבא שלך ראש הקומוניסטים!"

השבוע היתה האחרונה בדירה הגתנית מתוחה. אמונה (13), דוב, אוסנת וחגית (5) ידעו משהו עומד לקרות. על המשפט הזה כולה ריחפה השאלה: מה יהיה?

"דודו ואן עם כנפי צנחן"

מלינקי הקפדן והעקשן, השתקן ו־המכונס בעצמו, הוא אדם מן הסוג ש־סומכים עליו, אך שאינו זוכה לאהבה ספור־נטאנית של רעיו. שכן בספסל הנאשמים הוא טיפוס אחר לגמרי. הנאשם מספר 2 הוא אדם שקשה שלא לחבכו — עליו, חב־רותי, קל־דעת ורודף־בנות. השם: גבריאל דהאן. הגיל: 28. ארץ ה־לידה: מארקו. המצב המשפחתי: רווק. ה־מקצוע: חייל. העובדה הבולטת בחייו של "גבי" היא שגדל בלי אב. אבא היה פקיד בחברת הובלה. כשתי, חיתה המשפחה במצב טוב, יחסית. "אכלנו טוב, לבשנו טוב." אך תקר־פה זו הסתיימה ערב אחד, כשתור האב אחרי ניסיעה ארוכה על אוטובוס, לקה ב־דלקת־הריאות, מת כעבור שבועיים. גבי, בן ה־6, יחד עם אמו, רחל, שני אחיו המבוגרים ממנו ושתי אחיותיו הצעיר־רות ממנו, עברו לגור בתנאים דחוקים אצל הסב, בעל חנות קטנה לטבאק. האב לא השאיר אחריו רכוש. במרוצת הזמן התקרב הסב לעזרוו, זקוק היה לתמיכה הקטנה

סמל מלינקי חזר הביתה, לא נקבר במידבר. הביתה, אך לא לחיים אורחים. אמנם, מלינקי נראה כפועל במפעל אתא. אך זאת היתה רק הסחאה, למעשה היה מאמן של הגדוד, גדודי הנוער של ההגנה, באותו אזור. כך הכיר חיפאית בשם נחמה, פועלת במפעל. כעבור ימים מעטים נישאו. בכיס לא היתה פרטה. גם זמן לא היה — ה־ימים היו ימי הקליה הרתי־הסכנות לברייה. החתן היה עילקי.

"אני אעשה ממך גבר!"

חמה מלינקי אינה יודעת הרבה על בעלה. הוא לא הרבה לספר. היא יודעת שלחם בשורות הפלוגה המיוחדת (פל"ם) של ההגנה בימי כיבוש חיפה, שהצטיין כ־מפקד חוליית־חבלנים באחת הפריצות והזו־כר בספרו של אלוף משה כרמל, שעלה אחר־כך לדרגת רב־סרן בצה"ל ואף סייר מעבר לגבול. בעיניה היה זה סבעי כי יעבור משם ישר למשמר־הגבול. למלינקי לא היה מקצוע אחר.

היה לו סיפוק בעבודה זו. לא הייתי מרוצה, אבל ראיתי שהוא בא הביתה מלא

אילו ישבו על ספסל הנאשמים 11 יצורים מתועבים, וכלה החברה הישראלית לנשום לרווחה, לנחם את עצמה שהיה זה מעשה יוצא־דופן וחד־פעמי. אך דווקא מפני שהיו אלה 11 בחורים רגילים, לא טובים ולא רעים מהכריחה, היתה נחמה זו בלתי־אפשרית. השאלה הגדולה נשארה: מי נושא באשמה האמתית? מי אחראי ליצירת התנאים הרות־נשים והמעשיים שהביאו צעירים אלה למעשם הנורא שנראה להם כה סבעי?

לפני כן נשא לו אשה. הוא ביקש ממטה משמר־הגבול להעבירו לתפקיד קל יותר. בקשתו נתקבלה. מחלוף הועבר לתפקיד נקיין. אולם באותו יום, ערב מיבצע סיני, חסרו שוטרים בגדוד. עובד הנקיין חרוש גוייס אף הוא לפעולה. הוא הגיע לכפר־קאסם. עתה הוא יושב על ספסל־הנאשמים. יותר מכל חבריו, הוא האיש שהגיע לשם במקרה. לא במקרה הגיע הנאשם מספר 1. השם: שמואל בן־דוב מלינקי. הגיל: 38. ארץ־הלידה: רוסייה. המצב המשפחתי: נשוי, אב לארבעה ילדים. המקצוע: חייל.

ישבו על ספסל־הנאשמים, לאורך הרגל. מה ושם הבחינה העין בסימני התי־רגשות נסתרת. אולם מלבד זאת, דמו לכל 11 צעירים אחרים במדינת ישראל. היה דרוש מאמץ קיצוני של הדמיון כדי להעלות על הדעת כי באותו ליל־סוהר, נורא, על ספסל־הנאשמים, יותר מכל חבריו, הוא האיש שהגיע לשם במקרה. לא במקרה הגיע הנאשם מספר 1. השם: שמואל בן־דוב מלינקי. הגיל: 38. ארץ־הלידה: רוסייה. המצב המשפחתי: נשוי, אב לארבעה ילדים. המקצוע: חייל.

בשעת מסיבות וטיולים, בחברת נערות יפות. דהאן חזר רק במקרה גבריאל, במדי טנן צה"ל עם כנפי צנחן. משאאל: להאריך את המראים אותו

בביתה ברמלה, הצטלמה רחל דהאן עם תמונת בנה גבריאל, במדי טנן צה"ל עם כנפי צנחן. משאאל: להאריך את המראים אותו

וגדוש ומתרגש מן הדבר הכי קטן ביחידה שלו, כמו יום ספורט. השלמתי עם זה... נראה כי נחמה מלינקי למדה להשלים. הביתה היה בא בעלה רק מאוחר בערבים, אחרי שהילדים כבר הלכו לישון. אם בא מוקדם יותר, נקבל בתרועת צהלתם של הילדים: "אבא בא!" זה קרה לעתים רחוקות. כשהיה הולך עם אשתו לקולנוע, נהג לקפוץ "בדרך" לכפרי־יונה, לראות אם הכל בסדר ביחידתו. הוא לא היה איש־בית. "הבית" היה דירה בשיכון נידח בנתניה, שדממה בדיוק נמרץ לכמה אלפי דירות אחרות בישראל. הרהיטים סטנדרטיים, לפי הטעם הזעיר־בורגני המיוחד של ישראל. ב־ארון כמה ספרים, אותם ספרי־מלחמה ה־מקשטים את אורונו של כמעט כל קצין בארץ. יוצא דופן: הצד השני של המטבע. המתאר כמה ממעשי־הזוועה של מלחמת־תש"ח.

נראה כאילו מלינקי הרגיש בטוב יותר ביחידתו מאשר בבית. לילדים, שאותו ל־עתים כה רחוקות, היה אב מחמיר. "אני אעשה ממך גבר!" אמר לדוב, בן ה־10. ***
"תארי לך, נשים וילדים..."

מלינקי אינו נראה כמו חייל מקצועי. כמו עט להיפך. הוא ממושקף, משופם, גינגי. הוא לא היה בולט מאחורי שולחן־הכתיבה של משרד ממשלתי בינוני, או מאחורי ה־סורג של קופת בנק. אולם מלינקי לא היה מעולם שום דבר מלבד חייל. אין הוא פיקח במיוחד. אין הוא נראה כבעל חוש־הומור מבריק. הוא נראה כאחד מאותם הקצינים שאינם מסטיגים בכוח הדמיון והתנופה, אך שקדן, שקט, המקפיד על ההוראות ועושה את המוטל עליו.

גיל 16 בא ארצה עם אביו ושלוש אח־יותיו. הימים היו ימי החומה והמגדל, יה־נער הלך ישר לנוטרות, חבש את הקולפאק הגבוה של הגאפיריים, עסק בתפקידים המ־שעממים והאפורים של שרות זה: שמירה על מיתקנים, על מסילות־ברזל. הוא לא למד מקצוע.

בביתה ברמלה, הצטלמה רחל דהאן עם תמונת בנה גבריאל, במדי טנן צה"ל עם כנפי צנחן. משאאל: להאריך את המראים אותו

כבר, השולח מבטי־אהבה לעבר אשתו ב־אולם, מצוה על איכר זקן ובנו לרדת מן האופניים ולהניחם בצד — ואז לקטול אותם בשלוה. אילו היו אלה 11 צעירים מיוחדים במינם, פושעים מועדים שנבחרו במיוחד לתפקיד תלינות, היה קל יותר להעלות את מאורעות אותו לילה על הדעת. אולם 11 אלה היו צעירים רגילים לגמרי. יד הגורל, שלקטה אותם במקרה מתוך רכבות אחרים, הפגישה אותם באופן סתמי, דחפה אותם לתוך אר־תה השתלשלות נוראה, שלחה אותם בליל־הזוועות החשוך למבואות אותו כפר נידח מצויידיים באותן פקודות — ומשם לספסל־נאשמים זה.

כי זוהי אולי הטרגדיה האמתית של כפר־קאסם: שאלו נודמו תחתם באותו לילה 11 צעירים אחרים לכפר־קאסם, היה קורה מן הסתם אותו הדבר עצמו. נאשמים אלה היו עוסקים עתה במלאכתם ברחבי הארץ, ו־11 אחרים היו יושבים על הספסל, חושבים על נשותיהם וילדיהם, עת המתונו בנשימה עצורה לפסק־הדין שיכריע את עתידם. ***
כרור במרכז המערבי